

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Avgvstini Valerii, Veronensis Episcopi, De Rhetorica
Ecclesiastica Libri III. Perqvam Ervditi**

Valiero, Agostino

Coloniae, 1582

De agendis. Cap. XIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69050](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69050)

rum defraudatam. Quae peccata maximè detestans, ea forma dicendi utetur, ut piorum hominū, praesertim virginum animi, verborum obscœnitate non offendatur. quae de re agemus, cum de elocutione tractabimus. Vitanda esse dicet leuia, & venialia peccata, quatenus humana infirmitas patitur, nè paulatim in mortalia incidamus: addet vitandam esse improborum hominum consuetudinem, nam fieri vix potest, ut qui tangit picem, non inquinetur ab ea: vitadam curiositatem, impudentiam sororem, vanitatis nutricem: vitanda theatra, publica spectacula, frequentia conuiuia: inde enim saepe deteriores homines, atque etiam interdum tristiores solent recedere. Vitandum, de seipso loqui, nisi necessitas cogat, ut fecit interdum B. Paulus ad Corinthios: *Ministri sunt, & ego, ut minus sapiens, dico plus ego.*

De agendis. Cap. XIX:

QUIA non satis est declinare à malo, sed Christianum hominem oportet agere bonum: hortabitur Ecclesiasticus orator fideles Christi, ad agenda ea, quae lex iubet: legem dictam esse explicabit ab eligendo, eò quod eligant homines quid agendum sit, aut à ligando, nè tanquam furentes precipites ruamus. Hanc legis distinctionem interdum asseret, sumptam ex scholasticis doctoribus: legem aliam esse diuinam, aliam humanam. Diuinam, (ut interim aeternam omittamus, quae est summa ratio, cui semper obtemperandum est, cuius quosdam veluti radios mentis lumine cernimus) distinguat in naturalem, & positiuam: naturalem esse rectitudinem intellectus, & primam regulam, à qua omnes res
agen-

agenda regulam accipiūt: cui omnia principia rerum a-
 gendarū concordant: huic legi dicet parendū: Alteri non
 esse faciēdum, quod nobis fieri nolemus: faciendum alijs,
 quod nobis optaremus fieri: exclamabit obscurari prauis
 consuetudinibus legem naturæ, quosdā luporū, vulpium,
 & aliarum ferarū mores induere: & quibus valdè de-
 berent prodesse, illis nocere. Positiuā diuidet, in veterem,
 & nouā: veterem legē, nempe Moysis, esse quidem diui-
 nam, sed vmbra continere veritatis, fuisse datā propter
 transgressionem, demonstrare peccatum: eius sacramen-
 ta significare, sed non continere gratiam: Legem nouam,
 hoc est, Euangelicā, continere veritatem et gratiā, quam
 sanctissimis sacramētis confert: datam esse propter iusti-
 ficationem: ad hoc esse valdè vilem, vs peccatum agni-
 tum vitetur: Appellari verbū fidei, veritatem Dei, scien-
 tiam salutis, & celestem epistolā: hanc diuinitus missam
 epistolam, sepè legendam proponet: sanctissima sacramen-
 ta, quæ, veluti pharmaca, ad humanas infirmitates sa-
 nandas, et instrumenta diuinæ gratiæ & salutis, instituit
 Dominus noster Iesus Christus, Rex, magister, & medicus
 animarum nostrarum, docebit esse maximè veneranda.
 quo loco interdū dicet esse sacra rei signa, hoc est, visibiles
 formas inuisibilis gratiæ, quibus Christo coniūgimur, ve-
 luti membra capiti, & sancti efficiamur. Ostēdet pluribus
 verbis quemadmodū homo nascitur, crescit, alitur, vale-
 tudinē recuperat, postremo eius vires debilitatæ reficiun-
 tur: ita animam baptismo renasci, Chrysmate crescere,
 S. Eucharistia, tāquā pane quotidiano, ali: sacramēto
 Pœnitentiæ sanari: Extrema Vnctiōe recreari, ipsiq; faci-
 liorē celestem in patriā aditū patefieri: ad quæ remedia

adhibenda, necessarium esse sacramentum Ordinis, ut ad fomitem carnalis concupiscentiae debilitandum, & ad propagandum populum Dei, institutum est ab eodem D. Iesu Christo sanctum Matrimonium. Qua de re saepe sermonem habebit, cum nihil possit esse populo Christiano utilius, quam scientia & rectus usus sanctissimorum sacramentorum: quo usu, praesertim sanctissimae Eucharistiae, ille excitatur ad cognitionem innumerabilium beneficiorum, quae benignissimus pater Deus in nos contulit, & confert quotidie: excitatur ad humilitatem, cum per visibilia elementa, tantam tamque magnam gratiam se consequi animaduertit. Ad gratiarum etiam actionem inflammari potest, cum sanctissima sacramenta, veluti pignora salutis suae, sibi à D. N. Iesu Christo relicta, se habere intelligit. Dicet, tria esse septem esse eiusmodi, ut non nisi semel suscipi, sine maximo scelere possint, Baptismum, Confirmationem, et Ordinem sacrum. Poenitentiam, & sanctissimam Eucharistiam frequentiam, esse fructuosissimam, & maximè commendandam, rationibus multis, atque etiam sacrae scripturae testimonijs, poterit comprobare. quae de re fortasse alio loco pluribus agemus. Ad susceptionem autem Extremae Vnctionis, ingrauescente morbo, auditores hortabitur: dicetque, non modò animam, sed & corpori magnum afferre solatium, atque etiam remedium: cauendum maximè, nè sine hoc sacramento ex hac vita migremus: & valdè optandum, atque quantum in nobis est, curandum, ut mentis compotes, in ultimo illo agone, saluari hoc medicamento recreemur: inde, si quis sacramentum illud postulet, rectae conscientiae indicium sumi, interdum commemorabit. Verba Apostoli, cum de Ma-

trimo-

rimonio aget, explicabit, Melius esse nubere, quàm vituperari nō posse, qui secūdis, aut tertijs etiam nuptijs, libidinis ardorem student cohibere: valdè vituperandos illos, qui, homines remedio, à Christo medico sibi relicto vtentes, importunis clamoribus, & pulsationibus, quod quibusdam in locis, nō sine magna piorum hominum offensione fit, perturbant: laudandos, vt existimauit idem Apostolus, qui mortuis vxoribus, alias non ducunt, modò abstineant ab illecebris voluptatum, & Deo seruiant, eiuq; ministros adiuuent. Hac pauca, quæ attigimus, explicabit, cū de Euangelica lege loquetur Ecclesiasticus orator: deq; numero, effectis, differentijs, ritibus, & ministris sacramentorum, prout locus & tempus postulare videbuntur, ea, præ manibus Catechismum Romanum in primis habēs, dilucidè exponet, quæ in sanctorū Theologorum, præsertim scholasticorum, qui patrum sententias diligentissimè examinauerūt, libris reperiuntur. Monemus etiam oratorem Ecclesiasticum, cū de hac lege Euangelica sermonem habebit, caueat, nè tam multa de Dei misericordia dicat, quin diuinam etiam iustitiam commemoret: de excellentia fidei non tam multa loquatur, quin vtilia & necessaria opera ad salutem explicet. Instituendas ità actiones hortetur, vt charitate condiantur. Doceat, Deum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente diligendum: deindè propriā animam, & animam aliorum; tertio, corpus proprium; quarto, corpus proximorum: Decalogum, qui est compendium optimarum rerum, quæ agenda in hac vita sint, seruādum. Cū autem de lege positua dixerit, multa de authoritate summi Pontificis, Christi Vicarij, & Petri legitimi successoris,

poterit in medium asferre: de qua nos alio loco dicemus: & ostendet, parendi canonicis legibus: quia cum diuina sentiunt: item ciuilibus, si ab eadem diuina lege non discrepent. Docebit postremò agenda omnia, quæ cum virtute sunt: quæ autem sint præcipua virtutes Christiana, statim sumus dicturi, quia de genere Demonstratiuo tractare iam incipimus.

De genere demonstratiuo, & descriptionibus quarundam Christianarum virtutum.

Cap. XX.

HIS explicatis, quæ ad genus Deliberatiuum pertinent, consequens est, vt de genere Demonstratiuo agamus: quod in laudatione, & vituperatione consistit. In hoc Demonstratiuo genere sapissimè versati sunt sancti viri, vt laudâtes seruos Dei, ipsi enim soli digni sunt laude, celi & terra Dominum, & omnium bonorum principem & largitorem laudarent, atque populos ad eorum imitationem excitarent. tyrannos verò, diaboli ministros, et peruersos homines vituperâtes, ad gratiarum actionem, ijs è medio sublatis, inuitarent: vt fecit sanctus Gregorius Nazianzenus in orationibus contra Iulianum. Cum verò in Christiana republica nihil sit laudabile, quod à religione nõ manet, & vera non sit conditum pietate; dicamus, quid sit religio, & quid pietas, et rationem inueniendarum propositionum, quæ ad veram laudem pertinet, proponamus. Est igitur Christiana religio, in qua nasci, maximum Dei beneficium est, dicta à religando, quia quodam vinculo, hoc est, Christo, patri, & principi rerum omnium Deo iuncti sumus & religati: est
debitus